

Knjige u knjižnicama

Knjige su predmeti koje knjižnice i slične ustanove unutar opće države posjeduju i upotrebljavaju s ciljem pružanja usluga stanovništvu. Po svojoj prirodi knjige su predmeti dugotrajne proizvedene nefinancijske imovine. Sukladno članku 26. stavku 4. Pravilnika o proračunskom računovodstvu i računskom planu (Nar. nov., br. 27/05. i 127/07., dalje u tekstu: Pravilnik) knjige u knjižnicama se knjigovodstveno iskazuju na skupini računa 02 - Proizvedena dugotrajna imovina. Kada se čuvaju pohranjene i ne koriste u procesu pružanja usluga, evidentiraju se kao pohranjene knjige u skupini računa 03. Zbog čestih pitanja i mogućnosti različitog računovodstvenog postupanja u članku autorica obrađuje računovodstveni aspekt poslovanja s knjigama.

1. NABAVA KNJIGA

Imovina se, sukladno članku 19. stavku 1. Pravilnika početno iskazuje po trošku nabave (nabavnoj vrijednosti), odnosno po procijenjenoj vrijednosti u slučaju kad se u trenutku primitka nije znala vrijednost imovine. **Trošak nabave, odnosno nabavnu vrijednost** nefinancijske imovine čini **kupovna cijena** uvećana za carine, nepovratne poreze na promet, troškove prijevoza i sve druge troškove koji se mogu izravno dodati troškovima nabave i osposobljavanja za početak uporabe, pri čemu **kupovna cijena nije prodajna cijena, već ona cijena koja se po računu treba platiti. Potonje konkretno znači da svi popusti (financijski ili količinski rabati, diskonti i sl.) odobreni prilikom kupnje i iskazani u računu dobavljača, umanjuju izravno nabavnu cijenu, a ne iskazuju se kao prihod kupca.**

Nabava nefinancijske imovine knjiži se na teret računa razreda 4 Rashodi za nabavu nefinancijske imovine, u korist računa skupine 24 Obveze za nabavu nefinancijske imovine. Istovremeno se knjiži povećanje imovine na teret računa razreda 0 Nefinancijska imovina, a u korist izvora sredstava na računima podskupine 911 Vlastiti izvori. Plaćanje se knjiži odobrenjem računa novčanih sredstava u skupini 11 i zaduženjem odgovarajućeg računa obveza za nabavu nefinancijske imovine u skupini 24.

Primjer:

Proračunski korisnik je kupio za svoju školsku knjižnicu 10 knjiga čija je pojedinačna cijena 50,00 kuna. Dobavljač je na računu odobrio popust od 5%.

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Nabava knjiga	475,00	42411	24241
2.	Evidentiranje imovine i izvora	475,00	02411	91111

Napomena: Knjižničar u knjigu inventara (popis knjiga) također unosi kupovnu cijenu.

Za primitak knjiga bez naknade vrijede ista pravila kao i za ostale donacije nefinancijske imovine. Za donacije od osoba izvan sustava proračuna iskazuju se prihodi i rashodi prema procijenjenoj vrijednosti, a za primitke unutar sustava proračuna iskazuje se izravno povećanje izvora (posrednim knjiženjem preko podskupine 915).

Primjer 1:

Proračunski korisnik je za svoju školsku knjižnicu od trgovačkog društva dobio 10 knjiga ukupne procijenjene vrijednosti 500,00 kuna.

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Primljene knjige	500,00	42411	66323
		500,00	02411	91111

Nefinancijska imovina dobivena od drugih proračuna i proračunskih korisnika evidentira se preko promjena u obujmu imovine.

www.rif.hr

Primjer 2:

Proračunski korisnik je za svoju školsku knjižnicu od nadležnog proračuna dobio 10 knjiga ukupne vrijednosti 500,00 kuna.

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Primljene knjige	500,00	02411	91512
		500,00	91512	91111

2. ISPRAVAK VRIJEDNOSTI KNJIGA U KNJIŽNICAMA

Vrijednost dugotrajne imovine ispravlja se po prosječnim godišnjim stopama linearnom metodom. Izuzetak su knjige u knjižnicama koje se vode na podskupini 024 Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti čija se vrijednosti u pravilu ne ispravlja (članak 20. stavak 2. Pravilnika). Posljednjim izmjenama i dopunama Pravilnika (Nar. nov., br. 127/07.) koje su stupile na snagu 1. siječnja 2008. promijenjene su stope ispravka vrijednosti dugotrajne imovine. Sastavni dio popisa stopa ispravka je stopa od 20% predviđena za ispravljanje vrijednosti knjiga u knjižnicama u očekivanom vijeku uporabe od 5 godina.

Određivanje navedene stope ne znači nužno i da su korisnici proračuna obvezni ispravljeti vrijednost knjiga u knjižnicama. Ispravak vrijednosti knjiga u knjižnicama može se dakle provoditi kontinuirano, a pritom oni koji se odluče na to primjenjuju stopu od 20%. Osnovica za primjenu propisane stope ispravka vrijednosti je nabavna vrijednost ili, u slučaju primitka imovine bez naknade, procijenjena vrijednost dugotrajne imovine.

Proračunski subjekti koji se odluče ne ispravljeti kontinuirano (kroz 5 godina) vrijednost knjiga u knjižnicama zadržat će njihovu knjigovodstvenu vrijednost ne umanjenu sve do trenutka rashodovanja knjiga zbog njihove neupotrebljivosti (bilo fizičke bilo sadržajne). Ovakav postupak opravdan je upravo zbog specifične prirode ove imovine koja korištenjem i protekom vremena ne gubi na svojoj funkcionalnoj i uporabnoj vrijednosti.

Primjer:

Vrijednost knjiga u knjižnici je 10.000,00 kn. Odlučeno je da se obračunava ispravak vrijednosti.

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Evidencija knjiga	10.000,00	02411	91111
2.	Ispravak vrijednosti 31. 12. 2008.	2.000,00	91111	02924

Napomena: Dugotrajna imovina se, i nakon što je u cijelosti otpisana, zadržava u evidenciji i iskazuje u bilanci do trenutka prodaje, darovanja, drugog načina otuđenja ili uništenja.

3. POPIS KNJIGA U KNJIŽNICAMA

Proračun i proračunski korisnici moraju na kraju svake poslovne godine sastaviti popis imovine i obveza sa stanjem na datum bilance sukladno članku 15. Pravilnika. Iznimno proračun i proračunski korisnici koji obavljaju knjižničarsku ili bibliotečnu djelatnost popis knjiga i bibliotečne građe mogu obaviti u roku koji nije duži od tri godine. Popisne liste uspoređuju se s knjigovodstvenim stanjem i onim iskazanim u pomoćnim knjigama i utvrđuju se popisne razlike. U slučaju utvrđenog manjka potrebno je utvrditi razloge njegovog nastanka i predložiti njegovo evidentiranje. Popisno povjerenstvo može predložiti rashodovanje knjiga koje su zbog pretjerane upotrebe postale neupotrebljive. Odluku o rashodu donosi zakonski predstavnik. Prije rashodovanja treba obračunati ispravak vrijednosti do trenutka rashodovanja. Prilikom knjiženja rashodovanja knjiga za preostalu knjigovodstvenu vrijednost prikazuju se promjene obujma imovine uporabom podskupine 915 Promjene u vrijednosti i obujmu imovine i obveza.

Primjer:

Popisna komisija je predložila rashodovanje oštećenih knjiga nabavne vrijednosti 500,00 kn. Od 1. 1. 2008. provodi se ispravak vrijednosti knjiga po stopi od 20%.

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Ispravak vrijednosti 31. 12. 2008.	100,00	91111	02924
2.	Rashodovanje knjiga	500,00		02411
		100,00	02924	
		400,00	91512	
3.	Smanjenje izvora uz promjenu u obujmu imovine	400,00	91111	91512

Mladenka Karačić, dip. ek.,
Ministarstvo financija RH, Zagreb

SAVJETNICI ODGOVARAJU**8 - 13 sati****01 / 4686-506****e-mail: rif@rif.hr.**